Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII. Ч. 21. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го ЛЮТОГО 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 3, 1960 No. 21. VOL. LXXXVIII.

У Вугільному Басейні відзначено роковини незалежности України

Перед вивішенням українського прапору на сходах ратуші (зліва) перший ряд — Джуді Медаліс та Таня Сороска, учениці школи в МекАду; другий ряд — о. Богдан Левицький, парох УКЦеркви МекАду; Василь Погар та парох УКЦ в Гейзлтоні о. Степан Шиманський; третій ряд: Джорджіна Барчик, Ліґа УК МекАду; Маріянна Медаліс та Маріянна Сороска, учителька та представниці Т-ва ім. св. Ольги з МекАду; четвертий ряд: Олена Словік, секретар УНС у Вугільному Басейні (внучка Дмитра Капітули); Патриша Кольвеччо та С. Сессок, з Гейзлтону; п'ятий ряд: Адам Словік, представник УНС (Вуг. Басейн); адвокат Йосиф Устіяновський та Волтер Сессок, представники української громади в Гейзлтоні, та посадник міста Джеймс Пейслі.

Гейзлтон, Па. — У 63-тю річницю проголошення незалежности української держави в центральному місті Вугільного Басейну, куди сто років тому прибули українські поселенці, врочисто відзначено цю славну річницю. В 9-ій годині ранку посадник міста Джеймс Пейслі вивісив на щоглі коло ратуші український прапор та проголосив день 22-го січня — Українським Днем у Вугільному Басейні.

У неділю, 25-го січня, всі українські організації взяли участь у Богослужбах в наміренні українського народу в Гейзлтоні та МекАду. В цьому останньому співали два хори — молодечий і хор старших громадян. Члени танцювальних груп при церкві в МекАду були одягнені у народні строї.

Гейзлтонський англомовний щоденник помістив знімки із проголошення Українського Дня, видану УККА історію проголошення самостійности України в 1918 році та боротьби українського народу за незалежну державу й дотепер.

В Еймбріджі відзначено роковини незалежности України

Під час підписування проклямації — сидять (зліва): о. Євген Криволап, посадник Волтер Панек і о. Михайло Нестор. Стоять — Іван Левицький, Андрій Джула, Теодосія Ґалаза і Захарій Коваль.

Еймбрідж, Па. — Заходами двох членів Українського Народного Союзу — Івана Левицького і Захарія Коваля — тут у четвер, 22-го січня ц. р., посадник Волтер Панек підписав Проклямацію в 63-тю річницю проголошення самостійности Української Народної Республіки і 62-гу річницю злуки всіх українських земель в одну соборну і незалежну українську самостійну державу.

Для соборного відзначення цих історичних дат запрошено парохів українських церков — о. Євгена Криволапа з православної та о. Михайла Нестора з католицької церков, а також головного радного УНС Андрія Джулу, які прибули до будинку міської управи, де посадник підписав Проклямацію. Того ж дня на будинку міської управи поруч з американським зоряним повівів український синьо-жовтий прапор.

Появилася праця про В. Авраменка

Сиракюзи, Н.Й. — У 1979 році надруковано 1-ий том книжки п.з. „Василь Авраменко та відродження українського танку", що її власними фондами видав та написав Іван Пігуляк, який працював із мистцем народного танцю і балету В. Авраменком у його школах народних танків, як: учитель, організатор і адміністратор понад 25 років.

У цій 74-сторінковій книжці, в якій поміщено багато світлин, І. Пігуляк, відзначуючи 60-річчя творчої праці В. Авраменка, вказує на його творчий шлях над відродженням та розвоєм українського народного танку — в Америці, Канаді та поза океаном.

Автор цієї книжки зазначує, що якщо ця його праця знайде підтримку серед української спільноти, на що собі перш усього заслужив В. Авраменко, то він видасть і другий том, над яким він вже працює.

Книжку, в ціні вісім долярів, можна замовляти, написавши на таку адресу: Vasile Avramenko, 231 E. 14th St., New York, N.Y. 10003.

Ісламські держави накликують до перемир'я

Таіф, Савдійська Арабія. — На закінчення ісламської конференції в Таіф, Савдійська Арабія, в якій взяли участь 37 ісламських держав і ПВО, ухвалено резолюцію зі закликом до Ірану й Іраку припинити збройну боротьбу та зі запевненням, що ісламські країни готові в разі потреби вислати свої невтральні війська для захисту кордону між обидвома воюючими країнами.

Учасники конференції — чотири королі, 21 президент, п'ять шейхів і інші найвищі арабські достойники, а між ними голова ПВО Ясир Арафат — оцінили ірансько-іракський збройний конфлікт, як одну з головних перешкод в постанню єдиного ісламського політичного фронту. Вони поминули мовчанкою факт, що відсутність Сирії і її повний бойкот конференції знаменує фактичне й тривале заломання будь-якого ілямського єдиного фронту наявністю совєтського сателіта між ісламськими країнами та неприкриваними симпатіями до такої самої постави таких інших ісламських країн, як Південний Ємен, маріонетковий уряд Афганістану, навіть Лівія.

Зате всі ісламські країни погодилися в тому, щоб створити єдиний антиізраїльський фронт, проголосити спільну вимогу повороту східньої частини Єрусалиму під ісламську контролю та загрозити бойкотом усім тим господарським фірмам, які будуть торгувати з Ізраїлем або взагалі утримувати з ним господарські контакти. Всі ці вимоги проголошено в окремому документі, який названо „Деклярацією з Мекки". Крім тієї деклярації учасники конференції в Таіф видали заклик до всіх органів ОН та до всіх членів, щоб „вони респектували ухвали органів ОН та не співпрацювали й не утримували контактів з Ізраїлем".

Конференція в Таіф не застановлялася над методами переведення її ухвал у життя. Тому її ухвали й заклик, на думку навіть частини учасників конференції, не зможуть бути послідовно переводжені в життя. Стосується це зокрема проголошення „святої війни" — джігаду — проти Ізраїля, який наслідком того уважають символічним актом, а не закликом конкретного виконання.

Ірак заявив, що заклик до перемир'я він готовий виконати, якщо виконає його Іран, а Іран, який бойкотував конференцію, взагалі не відповів.

У світі

У ВІДПОВІДЬ НА ОБСТРІЛ деяких ізраїльських надграничних поселень палестинськими терористами з теренv Ливану ізраїльські сухопутні й летунські частини заатакували численні палестинські поселення, розташовані в південній частині Ливану. Обстріл ізраїльських поселень був цим разом ефективний, бо терористи вживали ракети совєтської продукції. Ізраїльські військові частини обняли своєю протиатакою широку полосу над Середземним морем аж до міста Набатії, положеного в глибині Ливану, й завдали великих шкід як палестинцям, так і ливанцям. Міжнародні чинники готовляться поширити свої акції на терен Ливану.

ЕСПАНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Адольфо Сюарез був прем'єром від 1976 року, коли король Хуан Карльос покликав його на той пост на підставі силового відношення поодиноких еспанських партій. Унія демократичного центру, партія до якої належить Сюарез, й далі є найчисленнішою партією в Еспанії, але в ній настали великі внутрішні розходження. Крім цього, проти політики Сюареза, а навіть проти нього особисто зростали критичні виступи й тому він рішив зрезиґнувати. За прем'єрства Сюареза ухвалено нову еспанську конституцію, яка стала формально правною базою нової еспанської системи. Одним зі закидів проти Сюареза є те, що 1977 року він без достатньої консультації інших політичних чинників в Еспанії злеґалізував комуністичну партію Еспанії.

ІНДОНЕЗІЙСЬКІ ВІЙСЬКА й цивільні рятункові кораблі припинили свої акції з огляду на бурі, які настали в обширах, де затонув корабель Тампомас II. Це й зменшило до мінімуму надії на врятування дальших пасажирів затонувшого корабля. Катастрофа Тампомаса II є найбільшою в історії індонезійського мореплавства, й урядові чинники доручили перевести якнайдокладніше слідство для викриття її причини чи причин. Так само слідство розпочали спеціялісти з Японії, які хотять провірити, чи якісь технічні недоліки корабля не були причиною катастрофи. Корабель цей, збудований в Японії, належить до найновішої серії кораблів, яких багато спущено на води у різних країнах. Викриття причин катастрофи натрапляє на труднощі, бо перед тим, заки корабель затонув, його охопив великий вогонь, який почався в секції, де були понад 100 авт. У більшості тих авт були запаси бензини, яка вибухала й унеможливила доступ.

НА КОРДОНІ між Перу й Еквадором вибухли бої. Кордон між тими двома країнами пробігає в високих Кордильєрах і тільки надморська його частина дозволяє на розгорнення бойових акцій. Ворожнеча між тими двома країнами не нова й між ними вже не раз відбувалися збройні сутички. Теперішній конфлікт відзначається тим, що противники почали притягати до боротьби летунство. З огляду на те втрати в людях по обидвох боках великі. Котра сторона почала бойові акції, дотепер не устійнено. Обидві країни проголосили воєнний стан. Організація американських держав, найвище реґіональне міжнародне об'єднання, розпочала заходи для припинення бойових акцій та для полагодження спору.

ТУРЕЦЬКІ ВІЙСЬКОВІ ЧАСТИНИ заанґажовані для допомоги поліційним чинникам у боротьбі з терористами, перевели широкозакроєні акції у цілому ряді важливіших осередків Туреччини, а зокрема в тих містах, де навіть після перебрання влади військом і арештів серед терористів, продовжувалися напади й морди невинних людей. У Адані, Бурсі, в населених пунктах на берегах моря Мармара армія перевела обшуки й заарештувала численних терористів. В Адені схоплено терористичну банду яка має на сумлінні принаймні 15 мордів. Зібрано багато зброї і амуніції, гранат і вибухових матеріялів. Згідно з військовим комунікатом від 12-го вересня минулого року, коли військовики перебрали владу, арештовано понад 30,000 терористів, їхніх помічників і запідозрених у тероризмі. Арешти в однаковій мірі охопили терористичні групи зправа і зліва, але найбільше арештованих належало до Турецької народної визвольної партії і Революційного марксо-ленінського народного шляху, тобто комуністичних груп.

Робітники в Польщі добились перемоги

Варшава, Польща. — Польська незалежна профспілка „Солідарносьць" погодилась на відкликання одногодинного генерального страйку, який був заповіджений раніше для підтримки приватних селян, які домагаються від уряду затвердження їхньої незалежної профспілки.

Завданням тої профспілки було б охороняти інтереси приватних господарств, які, на думку багатьох, терплять від надмірних податків. Лєх Валєнса заявив, однак, що страйк може відбутися пізніше, якщо урядові чинники не займуться полагодженням важливих справ та іґноруватимуть далі вимоги робітництва та селянства.

Другою причиною відкликання страйку була погодженість уряду вислати до Жешова урядову делеґацію на розмови з представниками приватного селянства. Від 3-го січня понад 400 селян окупують головну квартиру урядової профспіли в Жешові і заявляють, що вони вийдуть з неї тоді, як уряд погодиться на вільну профспілку.

Засоби масової інформації в Польщі повідомили, що профспілка „Солідарносьць" вирішила підтримати селян і якщо уряд до 10-го лютого не зрушить з місця їхнього домагання, то мусить рахуватися з генеральним страйком, до якого напевно прилучаться також численні студенти, які і так від деякого часу страйкують, домагаючись знесення урядової контролі над університетськими програмами навчання і виведення з кемпусів поліції.

Речник профспілки „Солідарносьць" заявив кореспондентам, що переговори між урядовою делеґацією і представниками профспілки закінчились компромісом і що урядова делеґація погодилась на три вільні від праці суботи й інші домагання робітництва. Кароль Модзєлєвскі підкреслив, що завдяки солідарній поставі робітництва, профспілка змогла добитися значних успіхів у переговорах. Уряд погодився також на видання незалежної профспілкової газети і що спілка матиме доступ до урядом контрольованих телевізії і радіо.

Не зважаючи на внутрішнє погодження у Польщі, совєтська преса не перестає атакувати лідерів вільної профспілки, які на думку газети „Ізвестія" „ведуть Польщу до руїни".

В Америці

ПОЛІТИЧНІ СПОСТЕРІГАЧІ у Каліфорнії майже певні, що Джеррі Бровн, теперішній губернатор, кандидуватиме в 1982 році на становище сенатора, бо тоді вигасає його каденція. Бровн мавби зайняти в Сенаті місце сен. С. І. Гаякави. Приятелі губернатора надіються, що сенатське становище допоможе Бровнові у поновній спробі кандидувати на президента ЗСА, якщо не в 1984 то в 1988 році.

ЛІДЕР РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ БІЛЬШОСТІ в Сенаті Говард Бейкер заявив, що він зумисне відтягає обговорення таких емоційних справ, як енерґетика і аборти, щоб не відвертати уваги сенаторів від проблем економіки, податків, витрат уряду, тощо. Ті справи на думку Бейкера, є найважливіші під теперішню пору і без їх полагодження адміністрація президента Реґена не зможе зробити кроку вперед.

ДЕЯКІ НЕГРИТЯНСЬКІ ЕКСТРЕМІСТИ в З'єднаних Стейтах Америки, де живе приблизно 25 мільйонів негрів, намагаються створити політичну організацію для негритян, яка поборювала б „капіталізм, мілітаризм, імперіялізм, расову дискримінацію і охороняла бідних і робітників." Все це дуже нагадує, кажуть політичні спостерігачі, совєтську пропаґанду.

АДМІНІСТРАЦІЯ ХАРЧІВ І ЛІКІВ перестеґегла американський нарід перед надмірним і самовільним заживанням ліків і також звернула увагу на так звані „китайські зела", які нібито мали б допомагати у лікуванні артретизму. Деякі з цих лікарств, говориться в пересторозі згаданої адміністрації, є дуже шкідливі і мають сильні побічні впливи на інші частини організму.

РАБІН МЕЇР КАГАНЕ заявив кореспондентові Юнайтед Пресс Інтернешенал, що жидівські організації влаштовують у західніх стейтах, зокрема в Каліфорнії, а також в Ню Йорку і Мичиґені, вишкільні табори для дорослої жидівської молоді, де головним предметом навчання буде тактика оборони проти антисемітських елементів в ЗСА. Кагане заявив, що три такі табори вже розпочали свою діяльність і їх ведуть переважно добровольці, американські громадяни, яких зтягнено для тієї праці з Ізраїля. Кожний табір триватиме 10 тижнів і коштуватиме приблизно 250,000 долярів, які будуть покриті з добровільних пожертв. Виходці з таких таборів формуватимуться в майбутньому в окремі групи і охоронятимуть дільниці міст, в яких масово живуть жиди. Їхнім завданням буде охороняти також божниці, доми культури, цвинтарі тощо. Рабін Кагане відмовився назвати місцевості у яких відбуваються чи будуть відбуватися такі табори.

КОЛИШНІЙ ЗАКЛАДНИК В Теграні Беррі М. Розен, заявив кореспондентам, що американська амбасада в Ірані перестерігала Державний департамент, ще перед її захопленням прихильниками аятолли Хомейні, що допущення шаха Мохаммеда Різи Паглеві на лікування до З'єднаних Стейтів Америки може мати непередбачені консеквенції, бо про ці справи відкрито говорили на вулицях і в пресі іранські „революціонери" і вулична товпа, погрожуючи американцям відплатою. Адміністрація Джіммі Картера не брала мабуть цих перестороґ поважно, заявив Розен, — бо коротко після того шах прибув до ЗСА, викликавши, очевидно, цілу бурю протестів не тільки в Ірані, але також в Америці.

ВЕЛИКА БІЛЬШІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ в Головній квартирі Об'єднаних Націй в Ню Йорку продовжують домагатися звільнення з ув'язнення своєї співробітниці Аліції Весоловської, яка в серпні 1979 року була арештована польським комуністичним урядом у Варшаві і засуджена за шпигунство в користь Заходу. Весоловська, як відомо, працювала в секретаріяті ОН. Генеральний секретар цієї міжнародної організації д-р Курт Вальдгайм дораджував стосувати обережні підходи у відношенні до польського уряду, чим незадоволені працівники ОН, які вже кілька разів виходили навіть на страйк з вимогою негайного звільнення Весоловської. Ловен Флендерс, голова персоналу в ОН заявив, що „дипломатія Курта Вальдгайма така тиха, що треба боятися чи її взагалі хтось почує".

О. МЕШКО ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ „ПСИХІЯТРИЧНОГО ЛІКУВАННЯ"

Ню Йорк, Н. Й. (Пресова Служба ЗП УГВР). — У самвидаві поширюється протестний лист Оксани Мешко до Леоніда Брежнєва, в якому вона розповідає про те, як упродовж двох з половиною місяців її „лікували" у київській психушці.

Як відомо, після арешту Миколи Руденка, Олеся Бердника й інших членів Української Гельсінкської ґрупи, Оксана Мешко виконує обов'язки голови ґрупи. Вона поширила велике число самвидавних документів, головно в обороні ув'язнених правозахисників, а також протестувала проти різних форм поневолення українського народу.

Оксана Мешко має 76 років, вона — колишній в'язень сталінських концтаборів. Під сучасну пору О. Мешко перебуває в слідчому ізоляторі КҐБ у Києві. Її арештували через місяць після її звільнення з психіятричної лікарні в кінці листопада минулого року.

Подаємо текст її звернення до Брежнєва, пропускаючи один нечіткий параграф:

„Голові Президії Верховної Ради СРСР тов. Леоніду Іллічу Брежнєву від г-ки Мешко Оксани Яківни, рік народження 1905, Київ-86, Верболозна 16.

Протест (вдруге, перший — від 10-го липня 1980 року)

Я не пацієнт психо-неврологічної лікарні ч. 21 міста Києва, я була два і півмісяця її в'язнем. Мене примістили в лікарню 12-го червня ц. р. силоміць і потайки від моїх родичів, друзів, сусідів. Забираючи мене з хати міліційною машиною, мені показали постанову Подільського районного відділу внутрішніх справ — доставити мене на допит у КҐБ до слідчого Берези. Мої ґвалтівники, капітани міліції Подільського районного відділу внутрішніх справ — Юрченко і Вердзинський (за точність прізвища останнього не ручу), які завезли мене не до КҐБ, а до приймального відділу лікарні ім. акад. І. Павлова ч. 21, не мали спрямування районного психіятра, не було й скарг громадян, на які вони покликалися черговому лікареві приймального відділення.

Оксана Мешко.

Черговий лікар відмовилася приймати мене без документів, але міліціонери не відпускали; поки Юрченко тримав мене силою, інший міліціонер бігав телефонувати, забезпечитися підтримкою.

Естафету, так би мовити, прийняли у міліціонерів

(Продовження на ст. 3)

Генеральний прокуратор СССР Руденко помер

Москва. — Тут помер Роман А. Руденко головний прокуратор СССР. Руденко, народжений 1907 року під Києвом, з молоду належав до комуністичної партії, був близьким співробітником ҐПУ, а опісля НКВД та КҐБ і завдяки тому зробив велику бюрократичну карієру в совєтській системі. В роках 1944-53 був генеральним прокуратором Української ССР, а на судовому процесі проти головних нацистських воєнних злочинців у Нюрнберґу — керівником совєтської групи обвинувачів.

За заслуги на Нюрнберґському процесі, де Руденко розвинув велику погромницько-пропаґандивну акцію, він швидко ступав по совєтській драбині і в 1953 році став генеральним прокуратором СССР. Був він також членом ЦК КПСС. За свою роботу аж чотири рази був відзначений орденом Леніна, а також іншими орденами.

Як доброго пропаґандиста висилала його Москва на різні міжнародні конференції правників, на яких він намагався доказувати вищість совєтської правної системи й судової процедури над демократичними країнами. Він також відповідальний за засуди сучасних членів правозахисних рухів в СССР на довгі роки ув'язнення.

Москва іґнорує детант

Лондон, Англія. — Проблема детанту, до якого таку велику вагу прив'язував Захід, а зокрема Вашінґтон, і стільки надій було пов'язаним з ним піддавана тепер всебічній критичній оцінці. У висліді цієї оцінки виявляється, що Москва, яка так голосно декляpує свою відданість принципам детанту, в дійсности зовсім не перестерігає їх у своїй політиці.

Такий стан змусив прем'єра Англії Марґарет Тачер зайняти до нього офіційне й публічне становище. Тачер ствердила, що СССР на ділі зовсім не виявив, ані не виявляє справжнього заінтересування детантом, ані тим більше застосуванням його принципів у життя. Такий стан зовсім не епізодичний, ані не припадковий, а навпаки він випливає з цілої совєтської постави, а потверджений совєтським поступуванням на світовій арені. „Очевидно, що ми готові кожної хвилини відгукнутися на вияв справжнього совєтського заінтересування детантом, але до того часу наша політика мусить бути цілеспрямованою й рішучою", — сказала вона.

Прем'єр Тачер особливо підкреслила, що ЗСА, тобто новий американський Уряд на чолі з президентом Роналдом Реґеном, мусять ту совєтську політику зрозуміти та протиставитися їй. А інші зраїни Заходу, на думку М. Тачер, мають ЗСА в тому підтримувати.

ДЕЯКІ КУБИНСЬКІ ЗЛОЧИНЦІ, які прибули разом з великою 125-тисячною масою до З'єднаних Стейтів Америки і потім були відкриті поліційними чинниками, як потенційні кримінальники, що поповнили численні злочини на Кубі, будуть, згідно із зарядженням Департаменту справедливости, звільнені з ув'язнення і перевезені до таборів втікачів. Американське судівництво, на думку речника Департаменту справедливости, не має жадних підстав для поновного засуду цих осіб, бо вони не вчинили жадних злочинів на території ЗСА. Тільки дуже непевних, так званих рецидивістів, залишать тимчасово у в'язницях і їхні справи окремо розглядатиме генеральна прокуратура. Таки злочинців є 700 осіб, яких кубинський диктатор Фідель Кастро включив зумисно до групи втікачів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Критика Об'єднаних Націй

У четвер, 22-го січня 1981 року відома телевізійна станція у Ню Йорку Ей-Бі-Сі висвітлила документальний фільм п. з. „Америка ув'язнена як закладник', у якому стверджено, що генеральний секретар ОН д-р Курт Вальдгайм „підмінував" переговори в справі звільнення американських закладників, бувши надто „м'яким", а комісія, що її покликав до життя — тактично була „деструктивна". Фільм також натякав на те, що президент Картер, мав погодитися, щоб панамські власті ще перед виїздом шаха Різи Паглеві до Єгипту, його заарештували (що рішучо заперечив Ллойд Н. Котлер, колишній дорадник Картера).

Згадано також, що президент Картер, не зважаючи на поради дорадників, дозволив на лікування шаха в Америці, і що в травні 1980 року передачу американських закладників під контролю іранського уряду заблльоковано, коли терористи загрозили, що вони вистріляють усіх закладників, і самі поповнять самовбивство.

Здогадливий чи сугерований провал ОН, згідно опінії фахівців, полягає в тому, що Об'єднані Нації не можуть вирішувати жадної справи, якщо обидві сторони не погодяться на приняття рішення такого арбітражу.

У половині листопада 1979 року іранський міністер закордонних справ Аболгассан Бані-Садр намагався внести скаргу до ОН на З'єднані Стейти Америки, проти чого виступив американський Уряд. На домагання ЗСА ОН винесли резолюцію, у якій була вимога — негайно звільнити американців. У тому самому часі д-р Вальдгайм пропонував створення міжнародної комісії, яка мала вислухати всі зажалення Ірану проти здогадливих „американських злочинів" в Ірані.

Спочатку Америка погодилася на таку комісію, але під умовою, що американці будуть звільнені ще заки працюватимуть комісії. Іран на це не погодився і д-р Вальдгайм перед тим, заки ЗСА проголосили економічні санкції проти Ірану, поїхав до Теграну для переговорів з Хомейні.

Д-р Вальдгайм не добився відвідин у Хомейні, і повернувшися до Ню Йорку, погодився на створення того роду комісії, без попереднього звільнення американців.

У фільмі також був натяк, що д-р Вальдгайм „настрашився" і зломив угоду-слово дане американському Урядові, що д-р Вальдгайм рішучо заперечив.

Назагал, американські дипломати стверджують, що д-р Вальдгайм все вибирав „середній-поміркований" шлях в конфлікті між Америкою й Іраном, що, звичайно, обурювало американців, бо вони були переконані, що справа насильного захоплення американських дипломатів була поламанням усіх дипломатичних традицій і законів, і що в таких випадках „невтральність" — не на місці.

Об'єднані Нації, як відомо, зробили дуже багато для країн і народів третього світу, зокрема в ділянках здоров'я, санітарних умовин, виховання, культури і економічних поліпшень, але в спорах між більшими державами ОН не може похвалитися ніякими успіхами.

Іван Кедрин

„ОНОВЛЕННЯ АМЕРИКИ" — ЯК І В ЧОМУ?

Програмові гасла, що їх проголошували американські президенти у цьому сторіччі у своїх інавгураційних промовах не записалися тривкими золотими буквами. „Нові обрії", проголошені Джоном Кеннеді, залишилися гарною фразою без реального змісту; „Нове суспільство" Линдона Джонсона стало у реальній дійсності упокореним суспільством, коли він так вів війну у В'єтнамі, що програв її. Насправді, то хіба тільки Ф. Д. Рузвелт виправдав заповіджений ним „Новий поділ своїми пізнішими соціяльними реформами, але це ще дискусійна справа, чи водночас заповіджений ним „Справедливий поділ" став насправді справедливим. І тому й заповіджене в інавгураційній промові Роналдом Реґеном „Оновлення Америки" покищо вичікує ще виправдання ділами і наслідками тих діл цього 40-го з черги американського Президента.

Нема найменшого сумніву, що Америка потребує оновлення — і найавторитетніше заявив це сам американський нарід в останніх президентських виборах. Роналд Реґен виграв вибори у 43-ох стейтах з усіх 50-ти та мав за собою 483 електоральні голоси, хоч для вигри досить було б уже тільки 270. Але водночас у виборах голосували тільки 52 відсотки управнених до голосування громадян, що вказувало на загальну апатію і байдужість. І цей виборчий образ віддзеркалює загальний стан в З'єднаних Стейтах. Не відомо, чи більшою є так мовити, матеріяльна криза, спричинена інфляцією, безробіттям, кризою енергії, злочинством і подібними лихами, чи криза психологічна, головним джерелом якої стала згадана в'єтнамська програ. Брак довір'я до себе, панування східньоамериканського лібералізму з нахилом до капітуляції, затрата почуття таких духових вартостей, як молитва в публічних школах, криза американського судочинства, що його трохи цинічно прирівнюють до „оборотних дверей", якими злочинці входять до суду і в'язниці та швидко виходять, доведений до крайности матеріялізм, який спричинився і до таких скандальних проявів хабарництва, як ґротескова афера „Абскама", фікційного шеїха, що підкуповував конґресменів і одного сенатора; зріст пацифістичних настроїв серед молоді, для якої сама реєстрація, від якої ще далеко до рекрутчини, є несприйнятливим замахом на ту „свободу" молоді, якої велика частина молодих американських людей не вміє відрізнити від сваволі, — все це спричинило поважну моральну кризу.

І тому, за всіма дотеперішними коментарями поважних американських аналітиків, президент Роналд Реґен думає про психічне оновлення американського народу. Його інавґураційна промова була глибоко патріотична, навіть націоналістична, але була й ще одним доказом великої американської політичної культури: адже він на самому початку дякував президентові Картерові за співпрацю у перехідному періоді та, знаючи, що Картер жагуче прагнув привітати 52-ох американських „закладників", в'язнених у Теграні, попросив його полетіти до Німеччини, як його, Реґена, персональний представник, і взяти собі такий почет, як сам захоче, — віддав теж йому до розпорядження президентський літак і всі потрібні для такої місії державні фонди.

Але оновлення Америки — психічне оновлення, привернення американському суспільству віри в себе самих і в могутність своєї батьківщини — неможливе без попереднього оздоровлення економічних відносин. Хвора американська економіка — це спадщина „число1", що її одідичив Роналд Реґен. За твердженням дуже авторитетного в таких справах журналу „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт", новий директор бюджету в Уряді Реґена Дейвід Стокмен порадив Реґенові проголосити „вийнятковий стан" у ділянці економіки, а колишній голова Ради економічних дорадників за президента Форда Ален Ґріншпан, заявив у своєму довірочному меморандумі до Реґена, що американський господарський світ прийшов до переконання, що державний бюджет „вихопився з-під контролі" Уряду: до цього, мовляв, спричинилася заява колишнього президента Картера, що треба рахуватися із зростом державного видаткування в 1984 році на 164 більйонів долярів. Тому нема дивниці, що найпершим розпорядком Р. Реґена було заморожения приймання будь-кого на державну службу. Водночас він видав обіжник для всіх губернаторів, щоб вони перевірили число осіб заанґажованих на державні (стейтові) посади з політичних, а не фахових і ділових причин („політичні" посади — це нагорода за щедрість до виборчого фонду чи за активну участь у виборах даного губернатора чи посадника міста).

Державний дефіцит ЗСА на біжучий податковий рік передбачений на кругло 60 більйонів долярів. Змагаючи до зрівноваження бюджету, що є найпершою передумовою піднесення вартости доляра та обниження інфляції, Реґен плянує драстичну редукцію теперішнього бюрократичного апарату. Але це матиме безпосередній наслідок у зрості безробіття, яке досягло вже 7 відсотків. Те саме стосується заповідженого обниження прибуткового податку для корпорацій — торгівлі і промислу. Розрахунок такий, що це стимулюватиме промисел, який збільшивши свою продукцію, затруднить теж сотні тисяч безробітних громадян. Це стосується особливо автомобільного промислу та причетного до нього промислу — сталевого й гумового. Очевидно, це експеримент, який може виявитися спасенним щойно впродовж довшого часу. І тому Реґен і перестеріг, щоби не сподіватися чуда, що за рік-два зникне інфляція і прийде оздоровлення всієї економіки. Але він заповів, що покращання буде ступневе, але повільне.

Водночас ітимуть, якщо вірити газетним інформаціям, реформи по лінії скріплення чи привернення моральних вартостей. Тепе-

(Закінчення на стор. 3)

З господарського життя

Не зважаючи на увесь хаос, який є тепер у Польщі, на великі неполадки й нестачі харчових засобів та промислових товарів, Варшавський уряд розпочав побудову першої атомової електрівні. Побудова цієї електрівні, як і пізніше її експлуатація, будуть під повною контролею СССР. Після цієї атомової електрівні, чи навіть у часі її будування, варшавський уряд плянує розпочати будови інших. Ця перша електрівня буде на терені південної Польщі, в місцевості Жарновец. Електрівня в Жарновці буде центральною того роду спорудою, довкруги якої будуть побудовані інші. Після остаточного закінчення вона витворюватиме один мільйон кіловатів електроенерґії. Польща плянувала до 1990 року вибудувати стільки атомоелектричних споруд, щоб вони давали 20 мільйонів кіловатів. Одначе, ця ціль виявилася неможливою до осягнення.

Уряд Іраку заявляє, що війна з Іраном не буде для нього перешкодою у дальшій індустріялізації країни та взагалі в розбудові господарського життя. Заступник прем'єра Тага Ясін Рамадан заявив, що цього року Ірак інвестуватиме в господарську розбудову принаймні 16 більйонів долярів, а також до тієї суми плянує піднести експорт. Щоб осягнути таку високу суму експорту, мусить Ірак піднести його на протязі цього року на 26 відсотків у порівнянні з попереднім роком. Такий колосальний зріст протягом одного року для кожної країни був би небувалим осягом. Шакір Магмуд Ахмед, підсекретар у міністерстві розбудови повідомив, що Ірак підписав контракт на розбудову летунського комплексу в Басра над рікою Тигр, яка починається у короткому часі. Про величину тієї розбудови говорить сума, призначена на витрати — 1,2 більйона долярів. Саме тепер до Іраку вплинули оферти зі Західньої Німеччини на суму п'ять більйонів долярів, а державна кредитово-фінансова централя Гермес відновила свою згоду на ґарантування усіх кредитів.

Британська летунська лінія, яка має в своєму заряді експлуатацію надзвукового літака Конкорд, повідомила, що для збільшення пасажирів вона впроваджує від 1-го березня квитки без попередніх резервацій та замовлень. Йдеться про трасу між Лондоном і Ню Йорком. Летунський транспорт на тій лінії прибутковий, а на інших — приносить втрати, або мінімальні прибутки.

Іранський уряд подав до відома, що він має намір закупити значну кількість американського устаткування для розшуків і буріння в пошукуванні нафтової ропи та для розбудови уже існуючого нафтового промислу. Американські технічно-промислові фірми мають найкращі для цього машини й інструменти і майже монопольне становище. Крім машин і інструментів в ЗСА є велике число спеціялістів для обслуги тих машин і інструментів. Одначе представник іранського уряду заявив, що купна потрібних для них виробів вони з „принципових причин" не можуть закуповувати безпосередньо від ЗСА, а тільки через посередників, не зважаючи на значно вищі ціни. Нюйоркська фірма, яка має свою централю в Голляндії, Шлюмберґер Лтд, уже від довшого часу провадить з іранцями розмови на ці теми. Іран проголосив пляни відновити експорт нафтової ропи і перетворів. Одначе покищо його головна рафінерія в Абадані є під іракським обстрілом і майже повністю зруйнована, і тому Іран наголошуватиме продаж ропи, джерела якої у великій мірі також пошкоджені, й тому треба шукати нових і поширити буріння.

Китай має значні труднощі у своїй „модернізації" промислу й торгівлі, але зате в інших малих ділянках він пробує підтягатися до загального рівня. Один із успіхів по цій лінії є впровадження кредитових карток на взір американських. Одначе, принаймні покищо, такі картки видаватимуть тільки чужинцям і таким, що мають річний прибуток принаймні 8,000 долярів, банкове конто, постійну працю і леґітимацію місцевого уряду, де петент проживає. Крім цього, тими картками можна буде користуватися тільки в п'ятьох містах КНР і в Гонґ Конґу.

Франція повідомила союзні уряди, а зокрема американський і американські господарські компанії, що французьким науковцям удалося опрацювати нову технологію для побудови водного атомового реактора, який значно дешевший і легший до застосування, як інші, а зокрема, ніж реактори, будовані американською компанією Вестінґгавз. Власне з цією компанією французи мали контракт на десять років для використовування її технології і експертизи. Дотепер Вестінґгавз отримав коло десяти мільйонів долярів за право уживання американського патенту та за технічні поради. Тепер на пропозицію французьких кіл контракт погашено, а зате Вестінґгавз користуватиметься технологією Фраматому, тобто компанії, частинно удержавленої, яка у Франції займається цією справою.

Панас Феденко

ЗГАДУЮТЬ КОЛИШНЮ АВСТРІЮ

Австрійська республіка і країни, що належали перед 1918 роком до Австро-Угорської монархії, споминали минулі часи в 1980 році: 200 роковини смерти цісаревої Марії Терезії, 200-ліття початку влади її сина цісаря Йосифа II і 150 роковини народження цісаря Франца Йосифа II (1830-1916). Цим монархам із династії Габсбурґів присвячено в Австрії ювілейні виставки, наукові конференції, численні доповіді, наукові історичні праці. Матеріяли для цього присилали також із таких країн, що до 1918 року були провінціями надунайської монархії. Австрійська преса повідомляє, що в тих державах, які створено на території колишньої Австро-Угорщини, люди старшого віку згадують добрим словом монархів Габсбурґів.

З того видно, що Австрія, хоч мала недостачі, не була „абсолютним злом" для підданих цісаря Франца Йосифа. Не забудьмо, що й Ленін провадив свою революційну акцію проти російського царського режиму із території австрійської (Поронін коло Кракова), а молодий „Сосо" - Джугашвілі — Сталін писав свою працю про національне питання саме перед Першою світовою війною 1914 року в Відні.

Революційна Українська Партія, створена 1900 року на Наддніпрянщині, та її продовження — Українська Соціял-демократична Робітнича Партія, друкували свої пресові органи й книжки у Львові та Чернівцях, під владою австрійською. Також Польська Соціялістична Партія, на чолі з Юзефом Пілсудським, Леоном Василевським та іншими свою пресу друкували переважно у Львові і Кракові і перевозили її в Польщу, що була під російською владою.

Забезпечені конституцією

В Австрії, „лоскутній", як її згорда називали російські націоналісти, були забезпечені конституцією демократичні вільности, і культурно й політично розвинені народи уміли використати конституцію для свого розвитку: чехи, словінці, поляки, італійці. Також хорвати й румуни, що належали до Угорського королівства, добивалися розширення своїх національних здобутків.

Коли 1848 року народи під владою Габсбурґів почали боротьбу за демократичні й національні права, то тільки мадяри й італійці виступили за сепарацію від Австрійської імперії. Народи слов'янського кореня — чехи, поляки, словінці, українці були льояльні до Відня, в надії, що австрійський уряд забезпечить усім народам імперії свободу й рівноправність.

Це в той час чеський історик Франтішек Палацький написав книжку — „Ідея Австрійської держави"—, в якій доводив, що Австрія має забезпечити національну свободу слов'янським народам, яким загрожував німецький імперіялізм та імперіялізм царської Росії. Тому писав Палацький: — „Коли б не було Австрії, то треба було б її вигадати..."

Реформація монархії

Надії на справедливість, рівноправність народів під владою Габсбурґів не здійснилися. Віденські політики вирішили, що буде їм вигідніше поділити народи на державні і недержавні. 1867 року зреформовано монархію: в одній частині, з столицею у Відні, діяла влада цісаря, в другій, із столицею в Будапешті, владу виконував уряд угорський, на чолі з монархом, що мав титул короля. Титули цісаря й короля були об'єднані в особі монарха Франца Йосифа II.

У цій „двоєдиній монархії" — рішальне слово в політиці мали мадяри в угорській частині і німці в частині австрійській. Австрійські німці, бачивши сильні національні рухи чехів, поляків, італійців, не могли провадити ґерманізації цих народів. Але угорські націоналісти в своєму королівстві не давали ходу словакам, румунам, хорватам і закарпатським русинам. Ця мадяризація викликала велику ненависть поневолених народів до Угорщини.

Окрема ситуація створилася в українських областях Австрійської монархії — в

(Закінчення на стор. 4)

Юрій Клиновий

МИКОЛА ПОНЕДІЛОК

(У п'ятиріччя смерти)

(I)

Наперед така заувага, що, може, не гармонізуватиме із характером сьогоднішнього свята. Приятелям бл.п. Миколи Понеділка в Ню Йорку так здовжився час його неприсутности на землі, що вони вже минулого року відзначили п'ятиріччя з дня його тяжкої смерти. А сьогодні відзначуємо цю дату вдруге, бо Микола помер 25 січня 1976 року.

І тут питання: чи треба нам, шанувальникам і приятелям письменника, і далі відзначувати річниці його смерти, чи не краще згадувати його в дні його народження, наприклад, відзначити дату 24-го вересня 1982 року, коло йому сповнилося б 60 років, якщо б він жив. Бож біографія Миколи Понеділка — це не біографія пересічного обивателя, життя якого звичайно вміщається у таких подіях як народження, одруження і смерть, а далі, коли йдеться про нас, що не хотіли жити в совєтському раю, то ще й дати поселення на цьому континенті, наші життєві перипетії на ньому тощо. Проте, хоч і в біографії М. Понеділка є такі дати і події (хоч і не всі — він ні коли не одружився), його життя було заповнене і чимсь тривалішим — творенням цінностей, що не стираються і не зникають із пам'яті за одно покоління. Він, як відомо, був і добрим актором, і знаменитим рецитатором своїх власних творів на своїх багатолюдних авторських вечорах і талановитим письменником. Правда, кожна померла людина має теж якусь посмертну біографію, незалежну від неї самої — похорон, могилку на якомусь цвинтарі, своїх рідних і, найважливіше, пам'ять про неї у своїх сучасників. Але Микола Понеділок не вміщається в таку формулу, він бо залишив по собі тривáліший пам'ятник, ніж той, що вказує його могилку на цвинтарі в Бавнд Бруку, він залишив по собі твори, які нотуватиме на своїх сторінках українська література.

Тут не від речі буде згадати одну поезію прегарного лірика Бориса Олександрова, першу річницю смерти якого українське канадське „Слово" відзначило 21-го грудня 1980 року. Моттом цієї поезії, темою якої є смерть людини, є славетне Горацієве „Ні весь я не умру". Ось її початок:

Найгірше це загинути безслідно.
Ось жив... помер... у яму... і кінець.

А ось ще одна її частинка:

Але коли зорею вогневою
Ти проіскрив життя своє земне,
Коли твій голос чуйною луною
Торкав серця, то він не промине.

I.

Микола Понеділок був еміґраційним українським письменником, його твори ніколи не друкувалися в Україні, перша його новеля була надрукована в тижневику „Українські Вісті" в 1947 році, що виходив у Новому Ульмі, Німеччина. З того часу письменник багато праці й енерґії віддавав літературі. Проте в Німеччині на упершому місці в нього стояв театр: він перекладав і писав п'єси, студіював акторське мистецтво під проводом видатного українського актора і режисера Йосипа Гірняка, грав другорядні ролі. Вже в ЗСА він дедалі частіше рецитував свої гуморески на різних вечорах і з'їздах, звичайно, в товаристві свого приятеля, теж гумориста Івана Керницького-Ікера. Згодом, на запрошення українських громад, він їздив по ЗСА і Канаді, виступаючи перед ними зі своїми власними авторськими вечорами, читаючи їм свої гуморески та частенько свої ліричні нариси й новелі. Він подорожував також у далековіддалені частини північноамериканського континенту, виступав не раз у Лос Анджелесі і Ванкувері. Так він став чи не найпопулярнішим письменником української діяспори.

Літературна творчість Миколи Понеділка плила двома течіями — гумористичною і ліричною. Він був автором двох книжок гуморесок і фейлетонів: „Вітаміни" (1957) і „Соборний борщ" (1960), потім у 1962 році вийшла його збірка виключно ліричних оповідань „Говорить лише поле" а у 1966 році — повість „Смішні сльозини", як каже сама назва, лірично-гумористичні оповідання, зв'язані одним сюжетом. У 1969 році вийшла одна з найкращих його збірок оповідань і повістей „Зорепад", а, врешті, в 1973 році — остання прижиттєва книжка, повість „Рятуйте мою душу". Ще перед смертю письменник приготував останню збірку своїх оповідань, що під заголовками „Диво в решеті" появилася під фірмою Об'єднання Українських Письменників „Слово" в Канаді в 1977 році.

Тематика творів М. Понеділка — це світ молодого українця в Україні, в якому віддзеркалися нелюдські роки сталінської тиранії, зокрема страшний штучно викликаний голод у 1933 році, наслідком якого загинуло понад шість мільйонів українських селян; потім війна, побут у дієпівських таборах у Німеччині, нарешті, переселення до ЗСА і життя українських громад там. Всі ці події письменник бачив або з точки зору гумориста, який поблажливо, без злоби висміває людські недоліки, або з точки зору справжнього трагіка, що ніколи не годен забути злочинів, заподіяних його народові совєтським режимом. Свою „Автобіографію" він закінчує таким багатомовним реченням: „А все таки тут на чужині лише одна четвертина мого єства перебуває, решта ж мене лежить у моєму селі, десь там біля моєї хати, з якої може вже й слідів за бур'янами не впізнати".

II.

„І раптом втікати! Злакомитися на чужину! Знятися і повіятися у бог-зна куди притулища шукати. Опинитися не знати де?! Блукати-тинятися світами незнаними...".

Ледве чи треба підписувати автора вгорі цитованого уступу. Український читач у діяспорі все ще пам'ятає свого улюбленого письменника Миколу Понеділка. Тут, як і в кожному реченні ним написаному, видно одну й ту саму руку, ту саму творчу манеру, той самий стиль, що цього письменника характеризує.

А втім, цей уступ характеристичний не тільки для стилю М. Понеділка, він характеризує також головну тематичну лінію збірки, що носить чи не найпоетичніший заголовок в українській еміґраційній літературі — „Зорепад".

І воно справді так! У цій збірці Понеділка таки багато поезії, багато животрепетного серця письменникового, почувань, що довгі роки дрімали в його душі, а врешті, прорвалися і вилилися в оповідання і повісті. Вони не трагедійні, як оповідання у збірці „Говорить лише поле", письменник бо виріс і знає, що чорні кольори не завжди найкраще передають мистецьку правду. І все ж таки ці оповідання, як і оповідання щойно згаданої збірки, повні глибокого смутку, але смутку, джерело якого інше, більш універсальне, викликане не тільки голим насильством над людською істотою. Смуток збірки „Зарепад" — одно з прадавніх, дуже глибинних почувань людини: туга за рідними, своїм родом і народом, туга за рідною землею, за батьківщиною.

Немає сумніву, що найтяжчою темою для кожного письменника, будь він поетом, прозаїком чи драматургом, є його батьківщина. Воно й не дивно, бо батьківщина — постійне поле дії і словесного оформлення не лише політиків та журналістів, але й істориків, соціологів, економістів. Вони, й учені, й журналісти, й політики, до такої міри розбивають патріотичні шляхи, що для пересічного літературного таланту, — байдуже, яким міцним не було б його бажання служити своєму народові, — залишається тільки курява, яку він звичайно висловлює графоманськими вправами. Це, зокрема, стосується до наших еміґраційних письменників, бож тут, із зрозумілих причин, патріотична курява найгустіша. А в Україні кожне слово патріота-письменника, яким глухим і в'ялим воно не було б, набирає інших вимірів, якогось майже героїчного звучання, бо за нього треба покутувати переслідуваннями, втратою кар'єри і навіть засланням у сибірські концтабори.

„Зарепад" — книжка великої любови до рідного краю. В ній немає на порох стертих словес, навіть не згадується найдорожчого імени України в іменниковій чи прикметниковій формах. У ній навіть українська мова не „українська", а „баштанська", чим підкреслено не тільки її поетичність, але й безправне становище в теперішньому московському царстві. Ще треба сказати, що всі твори, які

(Закінчення на стор. 4)

О. Мешко протестує...

(Закінгення зі стор. Г)

люди в білих халатах зі званням, всупереч інструкціям Міністерства охорони здоров'я і законів СССР, доконавши замаху на моє здоров'я і право людини.

Черговий лікар підкорилася розпорядженню адміністратора лікарні (незаконне розпорядження було дане по телефонуу), прийняла мене на обстеження до 3-го відділення. Завідувач відділу лікар Е. І. Ястреб примістила мене в 3-тє відділення, записала в список особливо небезпечних, що мало відповідний вплив на персонал медобслуги. Було заборонено брати мене на роботу на території лікарні. Мене позбавлено навіть сталих годин прогулянок (установлених в'язничним режимом), побачень з рідними і близькими мені людьми. (Декого з тих, що відважувалися приходити до мене з передачами, викликали на допит у КҐБ і забороняли їм відвідувати мене, погрожували). Мене свідомо піддавали кисневому голодуванню, призначивши медикаментозне 'лікування' від вікової атеросклерози. Невдовзі моя історія хвороби в 3-му відділенні доповнилася документом інформаторів про мою начебто неетичну поведінку, один із них — мій колишній квартирант Н. Крючок. (Як відомо, мої сусіди по садибі відмовилися 'лікареві Х', який їх запитував, говорити щонебудь про мене)...

Обстеження мене, яке тривало 8 днів, закінчилося 20-го червня. Дві лябораторії вищої нервової діяльности Науково-дослідного інституту ім. акад. Богомольця під керівництвом проф. В. М. Блейхера й А. Г. Корольової і енцефалограма підтвердили моє нормальне психічне здоров'я. Але консиліюм не відбувся, мене продовжували тримати під замком у шпитальному відсіку, в умовах, про які треба писати окремо.

Я виявила досить терпеливости і віри в людей, наділених моральними і службовими повноваженнями для охорони здоров'я співгромадян, себто й мого здоров'я.

Переконавшись, що лікарі 3-го відділення, в справі звільнення мене позбавлені права сказати своє слово — вони мені повторювали: "Ми вас не привозили до лікарні і звільнення від нас не залежить..." Після 28-денного перебування у психушці я була змушена звернутися зі скаргою до найвищої радянської інстанції. 7-го серпня ц. р. розглядом скарги займалася заступник головного лікаря Л. А. Чарочкіна. Одночасно це був і консиліюм у складі: Л. А. Чарочкіна, завідувач медичною частиною Н. І. Вергун, завідувач відділом Е. І. Ястреб і лікар А. М. Паторжинський. Рішення виписати мене загальмував хтось із співробітників установи, під негласним контролем якої я постійно перебуваю і з ініціятиви якої була приміщена в цю лікарню.

Щойно 25-го серпня рішення консиліюму зреалізовано — мене звільнили з лікарні з ярликом. Завідуюча медчастиною повідомила Подільський психо-неврологічний диспансер про те, що я маю бути звільнена, і за 5 днів до мого виходу з лікарні у моїй поштовій скринці з'явився виклик до цього диспансера до лікаря на 20-го серпня, другий на 9-те вересня. Виклики були без штампу, дати і підпису. А як вияснила мені лікар Вергун, нез'явлення в диспансер може викликати наслідки і що це загальне правило для хворих.

Та справа в тому, що це правило до мене не стосується. Це продовження порушення закону, коли мене, психічно здорову і повноцінну людину, замкнули 12-го червня в шпитальний відсік під замок, де сидять маразматики, хроніки і психічно важко хворі люди. І звільнили мене на мою скаргу до Преизидії Верховної Ради СРСР.

Поступившись вимогам лікаря Вергун, 9-го вересня я пішла до лікаря невропатолога моєї районної поліклініки ч. 16 тов. Голенко. Цього досить при моєму стані здоров'я і з цим цілком погоджується голова консиліюму заступник головного лікаря лікарні ч. 21 Л. А. Чарочкіна. (В історії хвороби поліклініки ч. 16 це моя перша візита у невропатолога; нема потреби говорити про лікування у психіятра).

Я категорично відмовляюся стати на облік у психоневрологічному диспансері і не буду брати участи в порушенні законів СССР, зокрема свідомо стати жертвою беззаконня, що його здійснюють його представники і деякі вороги радянської психіятрії. Мене визнали психічно здоровою і відповідальною.

Прошу втрутитися в мою справу і захистити мене від насильства та переслідування.

Оксана Мешко."

Гарна парафіяльна імпреза в Ґлен Спей

Напередодні падав сніг, над покритими шпильковим лісом горбами Ґлен Спей крутила метелиця й скоріше звичайного наступив вечір. Вночі вітер стукав у вікно й співав свої сумні пісні в комині. Але ранок прийшов надиво соняшний веселий, — сліпучі проміння освітлювали все довкола й пухкі, прибрані снігом лісові ялинки, виглядали виїмково по-святковому.

Це було доброю ознакою для Сестрицтва св.Ольги при українській католицькій церкві св.Володимира. Після кількох днів гарячкової підготовчої роботи в неділю 11-го січня, мав відбутися „дипломний іспит" на організаційну зрілість — перша Сестрицтвом улаштована просфора. Вже перед полуднем людно й радісно-гамірно, переборюючи снігові замети, парафіяни збиралися на „одинадцятку" (Служба Божа в 11-ій год.) до своєї церкви. Співану Службу Божу відправляв о.Богдан Скасків. Варто тут згадати спеціяльний талант о.Богдана до укладання проповідей на потреби часу. Цього дня він наголошував теж у проповіді конечність усіх українських родин взоруватись у своєму житті на життя Пресвятої Родини, явленої в любові, шуканні правди, віри та надії на людське спасіння.

По Службі Божій всі громадно перейшли до залі під церквою, де вже вправні сестриці накрили білими обрусами столи, на яких між печивом колачі займали чільні місця, а поруч них пишалися полумиски з пісними стравами, кутя та узвар-компот з сушених овочів. Вже були запалені дві свічі на кожнім столі.

При столі о.пароха навколо розмістилися о.Богдан, супервайзер Ґлен Спей Пол Кін, голова громадської ради Олександер Ничка, наш радний до місцевої управи міста Ламберленд Петро Саляк, члени управи Сестрицтва, як рівнож члени новопризначеної Церковної ради. Саму урочистість відкрила словами привіту до гостей та парафіян Еврозина Мартиниць, голова управи Сестрицтва.

Після цього розпочалася традиційна мистецька програма: один з найповажніших мешканців села та невтомний працівник на ниві церковного життя Павло Наконечний вніс „дідуха" та склав різдвяне вінчування" під спів „Витай,Ісусе", співав квінтет театральної групи мистецького товариства „Дзвін". Окремо варто відзначити виконання мелодеклямації Галини Беровець. Декляматорка виконала її під спів того ж квінтету колядки „Тиха ніч" що поглибило драматичність слів вірша та глибоко зворушило серця присутніх.

Далі слідували українські традиційні калядки відповідно переплітані деклямаціями різдвяної тематики.

По закінченні мистецької програми о.Богдан у змістовному слові пов'язав містерію Різдва Христового з важливістю збереження наших традицій, як запоруку плекання здорової, національно свідомої української родини. По молитві були посвячені столи з їжею, розділена просфора, і громада приступила до споживання трапези, а моторні сестриці подавали голубці, частували зібраних варениками, розносили солодке.

Несподіванкою для всіх був прихід зорганізованих Евфросиною Мартинець колядників з зіркою та віншуванням. Співом щедрівки „Добрий вечір тобі", що його підхопила ціла громада (а було всіх понад 100 осіб) урочисто була закінчена імпреза, що принесла багато духовної втіхи всім зібраним.

Гармонійне переведення цього торжества треба завдячувати з'єднаним силам самого сестрицтва, його посвяті й ентузіязмові. Годиться тут згадати про братську поміч парохії св.Івана Хрестителя в Нюарку в особі о.сотрудника Дмитра Библова, ЧНІ, який своєчасно й безінтересовно видрукував квитки.

Та певно найвищою нагородою для Сестрицтва були слова підслухані автором цих рядків вже літньої жінки, звернені до її чоловіка: „Татуню, так, начебто знову побувала вріднім краю в нашій хатині". В тих словах тремтіли сльози радости й печалі і вони стали громадським „дипломом зрілости" для оцінки роботи сестрицтва.

М.Л.

„Оновлення..."

(Продовження зі стор. 2)

рішній Сенат має республіканську більшість, а Палата репрезентантів куди більш консервативна, як була раніше, бо програли вибори найбільші „аси" американського лібералізму. Тому можна сподіватися, що новий Уряд буде старатися за переведення нового Додатку до Конституції, що проголосить протиконституційним прогріхом аборти, за вийнятком таких, які мають рятувати життя жінки. Треба теж сподіватися привернення молитов у публічних школах. Люди загально бажають реформи американського судівництва. Паралельно йтиме скріплювання американських збройних сил. Як це робитиме Уряд поруч з одночасним зменшуванням бюджету по стороні видатків — це покаже майбутність. Але немає сумніву, що глибока криза американського суспільства пов'язана з почуттям прогри у переговорах із СССР у ділянці зброї: американський громадянин прагне, щоб його батьківщина була знову найпершою потугою у світі. До цього й змагатиме президент Реґен зі своїм Урядом.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

В цьому 1981 році минає 70 років від заснування Спортового Товариства „Україна" у Львові, старовинній столиці Галицької землі. „Україна" була не лише першим взагалі українським спортовим товариством, але одним з перших наших громадських чи інших установ, яке у своїй назві вжило слово „Україна".

На протязі своєї діяльности, в роках між двома світовими війнами, „Україна" об'єднувала у своїх рядах українську молодь, визначних громадських і спортових діячів, була установою, яку морально і матеріяльно підтримували наші фінансові установи, і вела постійну діяльність серед молоді Львова, зокрема тієї молоді, яка могла підпасти під денаціоналізаційні впливи оточення.

Діяльність СТ „Україна" примушувала окупаційні власті числитися з її гордою назвою, яку окупант безуспішно намагався змінити.

До вересня 1939 року „Україна" була, безсумнівно, стимулом для широких рядів української, зокрема міської молоді: її успіхи у змаганнях з польськими та іншими чужинецькими спортсменами у копаному м'ячі, боксі, наколесництві, гокеї, кошиківці тощо давали нашій молоді певність, що ми не поступатимемося перед чужинцями, а навпаки — перемагаємо їх. У тому й велика заслуга цих піонерів нашого спорту, змагунів СТ „„Україна".

Тепер, коли зближається 70-річчя заснуваня цієї суспільно-спортової установи, ми звертаємося до всього українського громадянства у вільному світі з закликом підтримати нас. Чільні діячі спорту Америки й Канади заплянували гідно відзначити цю дату в днях 20-21-го червня ц. р. у Філядельфії.

Закликаємо всіх колишніх членів СТ „Україна" ввійти у контакт з нашим Комітетом і найшвидше подати нам свої адреси. закликаємо все українське громадянство на всіх континентах українського поселення злучитися з нами.

На Рідних Землях, у Львові СТ „Україна" вже не існує, навіть її назва тепер заборонена. Але і в нашому Львові і всюди там, де змагалася СТ „Україна, її, напевно, не забули. Допоможіть нам відзначити цей ювілей, щоб ми могли пригадати нашій молоді велику традицію, щоб вона ще краще могла продовжувати діяльність, яку почала „Україна", до дня, коли ми повернемося туди, де „Україна" почала свою діяльність 70 років тому.

Просимо всю українську пресу передрукувати це звернення.

Адреса: 4932 N. Broad St. Philadelphia, Pa. 1914

ОБИДВА СЕНАТОРИ з Ню Йорку — Деніел Мойниген і Ал Д'Амато, а також губернатор стейту Гю Кері, звернулись формально до президента Роналда Реґена і федерального Уряду взагалі, щоб вони інтервеніювали у справі американської журналістки Синдії Двайєр арештованої в травні минулого року в Теграні.

Дня 31-го січня 1981 року, померла,
після тяжкої хвороби

бл. п.

ЗІНАЇДА АНДРІЇВНА БОГДАНІВСЬКА

ПАНАХИДА відбудеться 3-го лютого 1981 року, о год. 7-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.
ПОХОРОН в середу, 4-го лютого 1981 року з того ж похоронного заведення о год. 11-ій ранку.

В глибокому смутку —
син — В. ТРОХИМЕНКО

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

В РІЧНИЦІ СМЕРТИ
Найдорожчих і Незабутніх БРАТІВ

бл. п.

ІЛЬЇ та мґра МИХАЙЛА КАРПИШИНА

буде відслужена

в суботу, 14 лютого ц. р., о год. 8-ій рано в церкві св. о. Миколая в Філядельдії, Па.

про що повідомляє Рідних та Знайомих
жалем прибита —
сестра АННА з Родиною

В глибокому жалю і смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що дня 29-го січня 1981 року відійшов у Вічність
наш найдорожчий ЧОЛОВІК, БРАТ І ДЯДЬКО

бл. п.

МИКОЛА БОГДАН ДЗІВАК

Дружина — ТЕТЯНА
Сестра — ВАЛЕНТИНА КУЗЬМИЧ з чоловіком ЮРІЄМ
Племінники:
ЮРІЙ І КСЕНЯ КУЗЬМИЧІ зі синами
ЯРА І МАРКО СИДОРАКИ з донями
та близька Родина в Україні

ПАНАХИДИ відбулися в суботу, 31-го січня, о год. 6-ій веч., в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку та в неділю, 1-го лютого 1981 р., після Служби Божої у Святотроїцькій Катедрі, 359 Брум вул. в Ню Йорку, Н. Й.

ПОХОРОН відбудеться в понеділок, 2-го лютого 1981 р. СЛУЖБА БОЖА в Катедрі Св. Тройці, о год. 9-ій ранку, а звідтам на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Ділимося сумною вісткою з Приятелями і Українською спільнотою,
що 29-го січня 1981 року відійшов у Вічність,
на 74-му році трудолюбивого життя,
визначний меценат Українських Студій в Гарвардському Університеті
і активний наш член

сл. п. інж.

МИХАЙЛО ПЛАХТІЙ

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

РОДИНА В ДІЯСПОРІ
УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ В АМЕРИЦІ
ДИРЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
і
ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА

ПАНАХИДА в понеділок, 2-го лютого 1981 року, в похоронному заведенню П. Яреми, 129 Іст 7-ма вул. в Ню Йорку, Н. Й., о год. 7:30 веч.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у вівторок, 3-го лютого 1981 року, о год. 9:30 ранку, з церкви св. Юра в Ню Йорку, а звідтам на кладовище св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Просимо про молитви за спокій душі Покійного.

Замість квітів на могилу

бл. п. д-ра мед. ЯРОСЛАВА ВОЄВІДКИ

складає 150.00 долярів
на СОБОР СВ. РОДИНИ у ВАШІНҐТОНІ, Д. К.

Секція Дружин Лікарів при УЛТПА, Ню Йорк

Вшановній дружині п-ні Христині, Синові, Доні та Родині Покійного висловлюємо наше щире співчуття.

З глибоким сумом повідомляємо Друзів та Знайомих,
що дня 31-го січня 1981 року відійшла у Вічність,
на 84-му році життя

бл. п.

МАРІЯ ОЛЕКСІЇВ

ПОХОРОН відбудеться 3-го лютого 1981 року на православному кладовищі в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Син — ЮРІЙ
та ДРУЗІ

Володимир Луців і українські европейські ансамблі

Українці в діяспорі знають В.Луцева як виконавця, бандуриста і тенора-соліста, який видав численні і гарні платівки, і сам влаштовує концерти для українців і неукраїнців в Европі, Америці, Канаді й далекій Австралії, здобуваючи скрізь великі признання, що неодноразово відзначала наша й інші преси. Чому подобаються виступи В.Луцева?

У нього гарний ліричний тенор, знаменито грає на бандурі, до цього у нього гарний сценічний усміх і вся його зовнішність. Своєю появою на сцені з бандурою чи без бандури він уміє нав'язати контакт із публікою своєю культурною поведінкою.

Володимир Луців знає, як і що співати для нашої, а що для неукраїнської публіки. У нього в репертуарі історичні думи, патріотичні й народні пісні, романси і все, що гарне й цікаве. Між чужинцями він пропагує українську культуру своєю бандурою, своїм співом, своїм словом. Він — амбасадор поневоленої, але нескореної України.

І ось Володимир Луців стає організатором і адміністратором численних міжнародних турне европейських українських ансамблів по Европі, Канаді й Америці. Людина, яка береться за таке діло, мусить мати широкий особистий розмах, товариський такт, уміти говорити з різними людьми і „склеїти" все докупи. Треба поїхати до всіх осередків, зорганізувати ділові коміте ти, подбати про нічліги тощо.

Замешкавши в Англії, це не є легка справа. Розуміючи, одначе, велике пропагандивне значення турне українських ансамблів для нас усіх, головно сьогодні, з посвятою свого часу і здоров'я, взявся за адміністрацію семи турне в Европі, Америці й Канаді.

І ось вони: два турне хору „Гомін" з Англії, два — Візантійського хору з Голляндії, турне для „Черемоша" з Едмонтону, „Чайки" з Канади і турне хору „Прометей" з Філядельфії до Европи. Чи згадане турне відбулося б без допомоги Володимира Луцева?

Безперечно, що робив він це не сам: до помочі йому був СУБ в Англії, УККА в Америці і КУК у Канаді, наше духовенство і ми всі, одначе, хтось відповідав за цілість. Хто займе його місце, коли він відійде на пенсію? Хто схоче лишати родину і спокійне життя, щоб посвятитися пропаганді української справи? Володимир Луців! Честь Вам за це все, що Ви, маестро Луців, з такою ідейністю посвячуєте свій талант для нашої культури, для України.

Турне Візантійського хору було черговим успіхом нас всіх, а головно д-ра М. Антоновича і В.Луціва. Боже, помагай!

Кирило Цепенда

Ювілей Округи СУА в Детройті

16-го листопада 1980 року Округа Союзу Українок Америки в Детройті відзначила 45-ліття свого існування. СУА засновано в 1925 році та зчасом, коли в більших українських осередках

Під час ювілейного обіду.

зорганізовано по декілька відділів, виникла потреба координації їхньої праці у даній місцевості. Першу таку координаційну одиницю створили Відділи СУА в Детройті і назвали її філією. У короткому часі показалося, що існування філії дуже корисно впливає на розвиток і працю організації та значно облегшує адміністративну роботу Головної Управи. І так, слідами Детройту пішли й інші більші осередки, організуючи філії СУА.

Конвенція СУА у 1953 році переіменувала існуючі філії на окружні ради та надала їм ширші повновласті. Конвенція 1974 року знову змінила назву на Окружні Управи, щоб визначити їх пряме відношення до Головної Управи. Зараз на терені ЗСА існує дев'ять Округ СУА, а Округа Детройт є число один.

Відзначуючи своє 45-річчя Окружна Управа — Детройт та відділи вклали чимало праці, старанно підготувавши це свято. Численні гості та членство заповнили залю Українського Культурного Центру. Довкруги залі були виставлені праці окремих відділів та Окружної Управи, що включали: альбоми, хроніки, публікації та інше.

Програма свята, що почалася після смачного обіду, мала дві частини — святкову і розвагову. У першій частині вшановано тих заслужених членок, які на пості голів Округи виявили чимало ініціятиви, організаційного хисту та дали великий вклад праці в розвиток організації. Присутніми на святі були колишні голови Округи (в хронологічному порядку): Анна Ганиш, Ірина Козаченко, Марія Ясінська, Павліна Будзол, Анастазія Волкер, Стефанія Дуб, Олена Лисківська, Миртл Слейбі, Рома Дигдало. Відсутні були — Ольга Шустер, Оксана Омецінська, Олена Климишин. Відійшли від нас — Анна Стеко, Марія Сена, Марія Чериба, Ярослава Сена.

Святочне слово про початки праці СУА в Детройті виголосила відома діячка з передвоєнної еміграції Катерина Хомяк. Прелегентка жваво передала важливіші моменти з праці СУА в Детройті, бо вона сама була у проводі багатьох гуманітарних та політичних акцій, зорганізованих на цьому терені. Про завдання, які стоять зараз перед Союзом Українок, а також перед всією українською еміграцією доповідала Рома Дигдало, колишня голова Округи. Вона, в основному твердила, що найважливіший обов'язок СУА й інших наших організацій — це збереження української спільноти, це збереження української сім'ї, це потреба вдержання кожної української людини при українській спільноті. Тому, за твердження доповідачки, ми повинні активізуватися, активізувати свої сім'ї, а зокрема своїх дітей у праці в громаді та церкві. Це — єдиний засіб проти асиміляції.

Член Головної Управи СУА Орися Лончина прочитала грамоту і лист із признанням від Головної Управи за визначну працю Округи за весь час її існування та передала їх голові Окружної Управи Лідії Колодчин.

Л.Колодчин перевела відзначення членок, які вже 45 або більше років належать до СУА. Кожній із них вручено квітку та листа з признанням за довголітню працю. Заступниця голови ОУ та голова святкового комітету Соня Гейзен, привітала 23ох нових членок, які в 1980 році вступили до СУА.

У мистецькій частині виступили: танцювальна група з Віндзору під керівництвом Романова. Знана всім артистка Катерина Б.Кривуцька рецитувала вірші „Мати" В.Пачовського та „Сніг в гаю" Олеся. Відома співачка Доня Демрей проспівала в'язанку народних пісень при акомпаньяменті Ольги Д.Соловій.

Тому що Округа Детройту є ініціятором побудови дому для старших „Українське Село" і ще далі потребує фондів на сплачення за землю, з нагоди ювілею деякі організації і громадяни склали пожертви на фонд будови.

Програмою проводила Люба Целюх, членка 53 Відділу, привіти відчитувала О.Лисківська, членка 95-го Відділу.

Організаторам свята належиться признання за добре підготовану і вдало переведену, гарну, хоч і недовгу, програму.

Пресова Референтура ОУ

Згадують колишню...

(*Продовження зі стор. 2*)

Галичині й на Буковині. Віденський уряд забезпечив владу в Галичині для польської шляхти, і ця адміністрація повела політику польонізації русинів-українців: школи, адміністрацію передано в польські руки. Поляки мали свій університет у Кракові та Львові, на українській території. У Львові діяв виборний сойм для української Галичини і для польських областей, які називали Західньою Галичиною. Виборчий закон давав перевагу в соймі польській шляхті. Самоволю польської адміністрації у Галичині описав у своїх літературних творах і в статтях Іван Франко.

Недовершена демократична революція („весна народів" 1848 року) була тією недугою, що довела монархію Габсбургів до смерти в Першій світовій війні 1914-1918 роках. Однак треба визнати, що Австро-Угорщина мала шанси оминути катастрофу, вона мала можливість розвиватися у дусі демократизму і реформи устрою імперії.

Плян реформи виробили австрійські соціял-демократи, найбільша опозиційна партія в державі. Карль Реннер, Отто Бауер Енгельгерт Пернерсторфер обстоювали програму національно-персональної автономії котра б забезпечувала вільний розвиток народів Австрії і охороняла б їх від денаціоналізації. Українська Народна Республіка, проголошена Універсалами Центральної Ради прийняла національно-персональну автономію в основу своєї державної діяльности.

Український „Піємонт"

Перед Першою світовою війною 1914 року всі народи Австро-Угорської монархії (окрім закарпатських русинів) мали успіхи на полі культури, господарства, політики. Галицькі українці вели боротьбу за поділ Галичини на області польську й українську, за створення окремого українського „Коронного краю", за окремий український університет у Львові, за реформу виборчого закону, що кривдив українців. Розвивалася українська кооперація, росло українське шкільництво, процвітали спортові товариства („Січ") і наукова творчість.

Ми, українці над Дніпром, у російському „темному царстві", дивилися на Галичину й Буковину як на новий „Піємонт", що був осередком національного відродження Італії в XIX столітті.

Перша світова війна перервала цей поступ українців — підданих австрійського цісаря. Руїна Австро-Угорської монархії відкрила шлях для створення держав на території імперії Габсбургів: Серби, хорвати й словінці об'єдналися у королівстві сербів, хорватів і словінців; італійці перейшли до Італії, угорські румуни до Румунії, чехи і словаки створили Чехо-Словацьку республіку, галицькі поляки прилучилися до відновленої Польщі. Австрійські українці проголосили злуку з Україною наддніпрянською, але стали жертвою польської аґресії.

Протягом Другої світової війни та наслідком воєнних подій на всіх територіях зліквідованої Австро-Угорщини запанувала партійна комуністична диктатура і терор. Тільки німецька Австрія зберегла, через надзвичайне щастя, демократичний лад та колишня італійська провінція Австрії.

Тому не диво, що „старожили", колишні громадяни монархії Габсбургів — чехи, мадяри, румуни, поляки, хорвати, словінці згадують Австрійську імперію з деякою вдячністю; була там в судах пошана до закону й справедливість, була воля слова й переконання, була вільна організація і вільні вибори, не було концентраційних таборів і „неісходимого Сибіру".

Бувши на міжнародному соціялістичному конґресі в Відні 1957 року, я мав розмову з міністром Австрійської Республіки, що перед тим відбув подорож до Києва і Львова. У Львові він мав зустріч з українцями старшого віку. На його питання, як згадують галицькі українці давню Австрію, була одностайна відповідь:

— Пане, то був справжній рай...

ТРЕТІЙ КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

Ню Йорк, Н. Й. — Третій концерт українських композиторів із серії „чотири пополудневі концерти" відбудеться тим разом в неділю, 8-го лютого ц. р., в Українському Інституті Америки при 2 Схід 79-та вулиця. У програмі виступи: Андрій Добрянський (бас-баритон), Едвард Іванко (тенор). При фортепіяні Тома Гриньків. Програма присвячена творам Миколи Лисенка. Квитки треба замовляти в Інституті — тел.: (212) 288-8660.

Відділ ТУІА в Клівленді

Товариство Українських Інженерів Америки, Відділ у Клівленді відзначує 25-річний ювілей своєї діяльности в п'ятницю-суботу, 30-го і 31-го січня цього року.

В програмі святкувань: у пятницю, 30 січня, в 7-ій год. вечора — наукова конференція із доповідями інж. Івана Сося з Вашінгтону на теми „Україна оком сателіта" та „Космічна таксівка".

У суботу, 31-го січня, ювілейний баль. Доповіді і баль відбудуться у приміщеннях заль св. Покрови, при 6812 Бродвю Ровд у Пармі, Огайо. Виставку матеріялів товариства, наукових праць і патентів окремих членів підготовляє інж. Василь Хміляк і Степан Кікта.

Дещо з історії товариства

Після Другої світової війни в 1950 роках до Клівленду прибула численна українська еміґрація, а між ними — кілька десятків інженерів різних фахів і віку. Перші місяці на новому терені, без знання мови, праці, помешкань, у нових соціяльно-економічних і культурних умовинах — нелегко було себе відшукати, нав'язати товариські зв'язки, а головно налагодити організоване життя та спільно розв'язувати різні проблеми щоденних турбот.

Щойно в 1954 році, за почином інженерів Івана Фура і Михайла Кураха, відбуто 6-го березня Основуючі загальні збори товариства в залі Українського Народного Дому, при вул. 14-ій захід. У загальних зборах, крім ініціяторів взяли участь: Юра Яремкевич, Роман Грабець, Олександер Лиско, Микола Тарасюк, Мирослав Баслядинський, Григорій Бобків і Ярослав Дялига. Збори прийняли статут товариства, намітили напрямні праці і вибрали Управу в такому складі: Юра Яремкевич — голова; Роман Грабець — заступник голови; Іван Фур — секретар, і Олександер Лиско — скарбник. Управа розвинула широку діяльність, товариство правно оформлено, централя визнала його своїм відділом а число членів зросло.

Згідно з постановами статуту і виготовленим пляном Управи постановлено: організувати і гуртувати всіх інженерів українського походження в нашому професійному товаристві, щоби спільно слідкувати за розвитком технічної науки і технічної професії, головно в країні нашого замешкання і праці. Досліджувати техніку і економіку України; розвивати і вивчати українську технічну термінологію; співпрацювати з іншими українськими професійними, громадськими і науковими організаціями; плекати товариське життя поміж нашими членами; бути дорадником української молоді, яка студіює технічні науки; ширити у вільному світі прихильну опінію про Україну, український нарід, обороняти його перед наступом Москви та допомагати йому визволитися з неволі.

Другу Управу товариства очолив Михайло Хроновят — як голова; Михайло Курах — заст. гол.; Роман Трешньовський — секретар; Ярослав Кузьмин — скарбник. Контрольна комісія: Юра Яремкевич, Іван Фур і Роман Грабець. Управа наладнала товариське життя дуже корисно і успішно — в літніх місяцях на свіжому повітрі в парках, прогулянки з родинами кораблями, автами до різних історичних і цікавих місць; а восени і зимових вечорах — у залях вечірки, сходини, гутірки, дискусії і час від часу — забави. Таких вечірок-доповідів на різні актуальні теми члени т-ва виголосили 48. У товариських вечорах-доповідях брали участь члени т-ва, їх родини та запрошені громадяни. Після доповіді на якусь актуальну тему, велась жвава дискусія вже при чаю і солодкім, що приготовляли дружини членів.

Відділ товариства включився у громадську працю, став членом УЗО - Відділ УККА і активно співпрацював у всіх починах громади. Головну увагу звернено на господарсько-економічний сектор української громади, за ініціятивою і почином окремих членів — інженерів Михайла Хроновята, Михайла Кураха, Івана Фура, Дмитра Міська, Антона Рощаковського й інших громадян організовано в громаді кредитову кооперативу „Самопоміч", в якій пізніше працювали також Ярослав Кузьмин і Мирослав Баслядинський.

Для цієї цілі зорганізовано господарсько-економічні доповіді, конференції, дискусії та уділювано практичні поради. Заохочувано громадян набувати торговельні і промислові підприємства і тим унезалежнюватися від зовнішного ринку праці.

Друга громадська ділянка, якій члени нашого т-ва присвятили багато часу і уваги — це виховання молоді. Підготову до створення товариства „Рідна Школа" перевів із іншими громадянами інж. Іван Фур, який був предсідником Основуючих загальних зборів і першим кількарічним головою. Дальшими головами т-ва „Рідна Школа" були інженери: Юра Яремкевич, Зоріян Городиський, Євген Палка, Євген Небіш, а тепер є Ярослав Когут. В Управі також працювали Роман Грабець, Антон Рощаковський і Володимир Базарко. В молодечих організаціях Пласт і Пластприят очолювали чи працювали такі інженери: Володимир Ерденбергер, Євген Палка, Володимир Базарко, Євген Небіш, Роман Грабець, Антон Рощаковський, Ярослав Кузьмин, Зенон Голубець і Микола Голіян. У СУМ-А — Антін Черінь, а СУА — Ірина Кашубинська.

Приділювано також багато уваги та часу українській науці, мистецтву і культурі як товариством, так і окремими членами.

Немає товариства чи організації в українській громаді, в яких у проводі не працювали б наші члени інженери. Треба підкреслити, що інженери численно далеко більше включилися у суспільно-громадську працю ніж інші групи українських професіоналістів.

У дні 25-го січня 1958 року за почином голови інж. Романа Трешньовського відбуто в Шератон готелі наукову конференцію при чисельній участі членів, громадян і голови Централі інж. Жуковського. На конференції виголошено такі доповіді: Михайло Курах — „Українські інженери в громадському житті"; Юрій Гончаренко — „Міжконтинентальні ракети"; Володимир Гнатківський — „Автоматизація праці" і Ярослав Кузьмин — Металюрґія в Україні".

Дальшими головами т-ва довгі роки були: Юра Яремкевич, Володимир Пік, а членами Управи — Роман Грабець, Іван Фур, Мирослав Баслядинський і Ірина Кашубинська. Теперішню Управу очолює Зоріян Городиський, а членами Управи є Андрій Черінь, Роман Трешньовський, Антон Рощаковський, Ярослав Когут і Петро Басалик; Контрольна комісія — Іван Фур, Роман Грабець і Василь Хміляк.

Всі інженери, члени нашого т-ва, за виїмком кількох старших, працювали чи працюють у місцевій індустрії. Багато з них втішаються добрими успіхами у своїй праці; мають власні і цінні патенти, ведуть наукові дослідження, написали наукові праці, статті; займають в індустрії чолові пости, своїм знанням і працею причиняються до росту і розбудови технології і індустрії країни українського замешкання; інформують своє оточення про Україну та її проблеми та високо тримають ім'я українського інженера.

Наукові праці публікують в американських технічних журналах. Тут подаємо тих наших членів, які мають власні патенти і наукові публікації: Ярослав Когут, Степан Стецура, Петро Басалик, Андрій Черінь, Зенон Голубець, Діонізій Демянчук, Ізидор Заплотинський і Василь Хміляк. Власні підприємства провадять Микола Голіян і Мирослав Баслядинський.

Цей короткий огляд діяльности нашого Товариства Українських Інженерів Америки на протязі 25-ти років ніяк не вичерпує цілости тієї многогранної праці, яку т-во вклало в розвій і розбудову української громади, а зокрема — професійного і товариського життя своїх членів.

Вступаємо в друге чвертьсторіччя діяльности ТУІА з набутим досвідом і вірою, що наші завдання і праця добрі і корисні для кожного члена і українського народу.

Іван Фур

Микола Понеділок

(*Продовження зі стор. 2*)

входять до цієї збірки, мають дві площини: поетичну і реалістичну. Проте, всі вони цупко тримаються землі, ніби намет, що своїм верхів'ям впирається у зоряне небо, а своїми стовпами глибоко вкопаний у землю, в химерну Понеділкову дійсність.

Голос письменника у збірці „Зорепад" не такий, власне не зовсім такий, як у його інших збірках. Він інакший і тематично, і емоційно, і стилістично. Він інакший, проте виростає із попередніх творів, як, буває, на врожайній землі виростають на весні з минулорічного насіння нові квіти, тільки більші, буйніші, кольоритніші.

III.

Я ще хотів би коротко торкнутися одного аспекту Понеділкового стилю. Колись, обговорюючи творчість Марка Черемшини, Микола Зеров ствердив, що головною її ознакою є „дар ліричного квітування, позначений народним духом". Немає сумніву, що цей дар є не тільки в Марка Черемшини і Миколи Понеділка, що глибока залежність української літератури, модерної і старої, від народної творчости, від фолкльору, проходить у наших стародавніх літописах, що та залежність жива і досі. Список українських письменників можна б почати ще від просвітника XII ст. Данила Заточника, вести його через „Слово о полку Ігоревім" до Григорія Сковороди, найти цю залежність і в творах Т. Шевченка та з особливою силою в українській літературі XIX і XX століть. Коли ж наприкінці XVIII ст. Іван Котляревський писав перший видатний твір модерної української літератури, свою „Енеїду", живою народною мовою, то його революційне значення не було аж таке незвичайне. За ним бо стояли величезні скарби української народної творчости, єдиної у світі і по величині і по силі вислову, та ще й створеної прегарною українською мовою, що живцем ввійшла в модерну нашу літературну мову. Не від речі буде згадати й таких сучасних українських поетів і письменників, що пишуть на еміґрації, як: Василь Барка, Олекса Веретенченко, Павло Маляр і, очевидно, Микола Понеділок.

Понеділкова проза, ефемерно прозора, співуча і ясна, зросла, без сумніву, на ґрунті української народної літератури, отже, в першу чергу, на ґрунті козацьких дум, а також української казки, оповідання, анекдоти, що ось-ось мали виллятись у віршованій формі, але не встигли і зупинились на півдорозі. Саме внутрішній ритм його творів, їх музична тональність, такі близькі народній творчості, і творять оригінальну рису його таланту. Тому важко говорити про вплив Черемшини на Понеділка, зате радше треба підкреслювати залежність і Черемшини, і Понеділка від повноводих криниць української народної поезії.

А втім, тема споріднення прози Понеділка з українською народною творчістю — надзвичайно широка. Тут не тільки внутрішній ритм цієї прози, і не тільки образність, така близька народній, тут передусім повнозвучна ліричність його таланту. Ми не маємо ні трохи сумніву, що Микола Понеділок, як і його згадані вгорі попередники, зростав і за учителя мав український нарід і його божественно величну музу. Бо народна мати-поезія, в більшій чи меншій мірі, на своїх колінах тримала і своїм молоком годувала майже кожного українського поета і письменника, годувала вона і Миколу Понеділка. І в цьому значенні він — типово український письменник, невідлучна частка нашого національного „я", оте яблучко з розквітлої української яблуні, як і годиться, рясно покритої вранішньою росою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

П'ЯТНИЦЯ, 6-го ЛЮТОГО 1981 р.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Річні збори Т-ва Подільська Січ 8-ий Відд., о год. 8-ій веч. в приміщенні Дому СУМ-А при 301 Палісейд Авеню в Йонкерсі, Н. Й. На порядку нарад: звіти за минулий рік та вибір Уряду на 1981 рік. Проситься чл. взяти участь в цих річних зборах. — П. Шкафаровський, предс., Марія Кульчицька, секр.

СУБОТА, 7-го ЛЮТОГО 1981 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Б-ва св. Василія 339-ий Відд., о год. 6:30 веч. в домі секретаря Відділу. На порядку відкриття, звіти Управи, дискусія і вибір нової Управи на 1981 р. В нарадах візьме участь союзовий організатор Степан ГАВРИШ. — В. Риндич, гол., М. Луців, секретар.

НЕДІЛЯ, 8-го ЛЮТОГО 1981 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори 424 Відд. ім. „Пам'яті Героїв Крут", о год. 12-дня, в залі УПЦеркви Св. Покрови при 12-ій і Оклен Аве., Філядельфія, Па. На порядку нарад: відкриття, вибір президії, звіт уступаючої Управи, дискусія, звіт К. Комісії, уділення абсолюторії і вибір нової Управи на 1981 рік. В нарадах візьме участь союзовий організатор Степан ГАВРИШ. За Управу: о. мітрат М. Борисенко, гол., Т. Бурка, касир, В. Трипупенко, секр., інж. С. Євсевський, гол. К. Комісії.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні загальні збори Т-ва ім. А. Гончаренка 204 Відділ, о год. 3-ій по пол., в домівці ОУА „Самопоміч", 98 Друга Авеню (між 5-6 вул.). На порядку нарад: звідомлення з діяльности за минулий рік, вибір нової управи. Присутність членів обов'язкова. — М. Шпонтак, предс., В. Палідвор, секр.

НЕДІЛЯ, 15-го ЛЮТОГО 1981 р.

ПАРМА, Огайо. Річні загальні збори 240-го Відд., о год. 1-ій по пол. (зараз після Служби Божої), в домівці СУМ-А, у великім будинку Школи св. Йосафата в Пармі, Огайо, 5720 Стейт Ровд. — М. Задойний, гол., С. Воляник, секр.